

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Сущенко Т. І. на дисертацію Лавринець Анастасії Павлівни «Розвиток творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти (011 – освітні, педагогічні науки)

Актуальність поданого до захисту дослідження зумовлена багатьма факторами: модернізацією освіти, невідповідністю фактичного стану післядипломної педагогічної освіти соціальному замовленню, необхідністю внесення інноваційних змін в її оновлення, потребою сучасних учителів у цілеспрямованому використанні творчих ресурсів для професійного зростання.

Анастасія Павлівна Лавринець актуалізує в дисертації інноваційний підхід до оновлення в цьому напрямку післядипломної педагогічної освіти й доводить необхідність надання їй тих привабливих освітніх послуг, які не відстають від світової практики, не ускладнюють, а зменшують прірву між надбанням теорії професійної педагогіки та існуючої традиційної практики. В цьому ми вбачаємо професійну відданість дисертантки.

Як же впоралася дисертантка з таким нетрадиційним концептуальним підходом до розв'язання поставлених завдань?

Із змісту дисертації стає зрозумілим, що творча індивідуальність учителя музичного мистецтва – це професійно кваліфікована натхненна особистість, для якої творчість є життєвою необхідністю і сенсовою цінністю, головним стимулом і найважливішим регулятивом, єдино можливим способом професійного життя, світосприйняття й самореалізації. Хочеться додати, що об'єктивно це проявляється в усьому: в його поведінці, характері, здібностях, уміннях, у спілкуванні, в результатах педагогічної діяльності, а також у його власному творчому потенціалі.

Тому, розглядаючи творчий потенціал як складне, багатогранне поняття, дослідниця вдало поєднує його із засобами індивідуального спрямування

професійних інтересів, з результатами успішного професійного самовдосконалення вчителя в системі післядипломної освіти.

У зв'язку з цим, аналізуючи існуючі стандарти, руйнівні фактори розвитку творчого потенціалу, дисертантка не просто їх досліджує й розкриває, вона реформує післядипломну професійну освіту вчителів музичного мистецтва, надаючи їй нового змісту й дійсно нових педагогічних компетентностей на основі не якихось випадкових методичних викрутасів, а з урахуванням гнучкості, креативності мислення сучасних учителів та провідних досягнень людинознавчих, культурологічних і педагогічних наук розробляє теоретико-методичні основи розвитку творчого потенціалу, науково обґрунтовує дослідну модель, педагогічні умови його поетапного розвитку, що надало можливість довести наукову новизну її авторських підходів у трактуванні основних дефініцій, підсилюючи при цьому значення і процесу самотворчості.

Підтвердженню гіпотези сприяв формувальний етап педагогічного експерименту, який передбачав такі важливі нововведення для досягнення мети: запровадження моделі розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва у формальній (на курсах підвищення кваліфікації вчителів), неформальній (у процесі участі в науково-педагогічних заходах під час дистанційного навчання, у творчих групах та об'єднаннях) та інформальній самотійній діяльності.

Суттєвим здобутком дослідниці є те, що вперше детально проаналізовано освітні функції кожної з них та подано їх реалізацію досить технологічно й науково обґрунтовано.

Справжньою новизною науково-педагогічного змісту дисертації постає в роботі розкриття механізму реалізації вчителем музичного мистецтва творчого потенціалу у різноманітних професійно важливих ситуаціях. Вперше представлено методичні регулятори сходження вчителя музичного мистецтва до вершин розвитку й саморозвитку творчого потенціалу в системі післядипломної освіти.

Особливий інтерес і наукову цінність має запропонована програма розвитку творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва на основі системного підходу та об'єднання зусиль усіх її виконавців, яка дозволяє проаналізувати рівень його розвитку та подальше спрямування організації навчання вчителів у різні періоди професійної діяльності, обираючи для цього доцільні технології, форми і методи навчання з метою більш стійкого розвитку творчого потенціалу кожного вчителя, що безперечно збагачує теорію і практику професійної освіти.

Наукова цінність дослідження полягає і у подоланні найскладнішої суперечності післядипломної педагогічної освіти – її недостатню варіативність, суперечність між значним тяжінням учителів музичного мистецтва до творчості й відсутністю для цього максимальних можливостей у наданні неформальної науково-методичної допомоги з боку вчених, педагогів-дослідників.

Доведено, що успішний розвиток творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва може бути розвивально-формульним за рахунок створення інноваційного освітнього середовища, розробки і впровадження мультимедійного програмно-методичного комплексу, цілеспрямованого педагогічного супроводу з використанням сучасних технічних заходів, які об'єднують звук, текст, графіку, відео в цифровому представленні, інноваційні науково-методичні, електронні посібники, електронні книги, відеофільми тощо.

Враховуючи специфіку педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва в різні періоди післядипломного навчання, пропонуються суто мистецькі технології, до яких Анастасія Павлівна відносить: арт-технології, технології музикотерапії, вокалотерапії, арт-терапії, комплекс цифрових технологій навчання, хмарно орієнтовані технології для набуття навичок використання програм і редакторів для роботи зі звуком, голосом, відеоредакторів, редакторів монтажу тощо.

Отже, системне осмислення цілеспрямованої програми, педагогічних умов та методики розвитку творчого потенціалу вчителів музичного мистецтва в умовах післядипломної педагогічної освіти сприяло успішному формуванню

ціннісного ставлення до професійної діяльності, розвитку професійно-творчої самореалізації.

Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому позитивно, у дисертаційній роботі є питання, які потребують пояснень і уточнення, вважаємо за потрібне вказати на певні дискусійні положення, а також висловити окремі побажання:

1. В тексті дисертації забагато уваги надається тлумаченню таких давно відомих понять, як «модель», «педагогічні умови», «моделювання» тощо.

2. Визначаючи спільне й розбіжне у змісті базових понять, більше уваги слід надавати розбіжному. Вважаємо недоцільним ототожнювати такі терміни, як «вид» і «період» післядипломної педагогічної освіти.

3. У третьому розділі подано занадто об'ємні процедури оцінювання результатів дослідження. Втім, в розділі відсутній якісний аналіз впливу на розвиток творчого потенціалу, на духовну взаємодію, на позитивні емоції, натхнення і творчі почуття, що значно б підсилило безумовний ефект результатів дослідження.

4. Форма викладу на деяких сторінках дисертації більше нагадує стиль звіту, а не наукового дослідження.

5. Не знайшли місця в роботі особливості професійної діяльності викладача системи післядипломної освіти, характеристика резерву його творчих можливостей.

6. Останнім часом зростає цікава тенденція, а саме: найбагатший методичний матеріал багатьох дисертацій останніх років чомусь подають в додатках. Не виняток і дана робота. В її додатках «ховається» важлива методична скарбниця розвитку творчого потенціалу, без якої неможливо зрозуміти, звідки беруться високі відсотки результатів формувального етапу педагогічного експерименту, що об'єктивно ускладнює, порушує цілісність і логіку сприйняття педагогічного впливу самого педагогічного процесу.

Висловлені зауваження і побажання стосуються часткових недоліків роботи, тому не знижують загальної цінності наукової праці Анастасії Павлівни і не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Є підстави стверджувати: виконане дослідження цінне і в теоретичному і практичному аспектах. Отримані результати в сукупності є вельми значущими для подальшого розвитку теорії і практики професійної педагогіки й післядипломної педагогічної освіти.

Основні наукові результати проілюстровані в таблицях, схемах, малюнках, достатньо представлені в публікаціях.

Враховуючи актуальність досліджуваної проблеми, наукову новизну основних положень, обґрунтованість і достовірність одержаних результатів, їхню теоретичну і практичну значущість, можемо стверджувати, що дисертація відповідає п.п. 9, 11, 12, 13 Постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння наукового звання старшого наукового співробітника» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р. № 1159 від 30.12.15 р., №567 від 27.07.2016 р.), а її автор Лавринець Анастасія Павлівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти (011 – освітні, педагогічні науки).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор кафедри
освіти та управління навчальним закладом

Класичного приватного
університету м. Запоріжжя

Т. І. Сущенко

В. М. Огаренко